

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 256/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša v konaní o sťažnosti P. T., V., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 199/2007, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 199/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. P. T. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť P. T. trovy konania v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 256/2010-16 z 19. mája 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. T. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietal porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 199/2007.

Sťažovateľ v sťažnosti chronologicky popísal doterajší priebeh konania, v ktorom sa obrátil na okresný súd, aby vyriešil svoj spor s odporcom I., s. r. o., so sídlom v K., týkajúci sa zaplataenia cestovných náhrad, ktoré mu ako zamestnávateľ nevyplácal. Konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 20 C 199/2007 a začalo na návrh sťažovateľa z 27. septembra 2007, pričom do podania sťažnosti ústavnému súdu vo veci nebolo právoplatne skončené.

Sťažovateľ podal 26. januára 2010 v tejto veci okresnému súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní.

Dňa 26. februára 2010 bola právnej zástupkyňi sťažovateľa doručená odpoveď predsedu okresného súdu, v ktorej považoval sťažnosť za dôvodnú, za vzniknuté priesťahy sa sťažovateľovi ospravedlnil a uviedol, že vec bude sledovať do právoplatného skončenia.

Vec nemožno podľa sťažovateľa považovať za skutkovo ani za právne zložitú.

Návrh na začatie konania podal sťažovateľ v roku 2007 a dosiaľ, po takmer 2 rokoch a 6 mesiacoch, konanie nie je právoplatne skončené. Okresný súd až dosiaľ neurobil v predmetnej veci žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej.

Od podania návrhu na začatie konania až do súčasnosti sa v predmetnej veci neuskutočnilo žiadne pojednávanie, a to aj napriek tomu, že právna zástupkyňa sťažovateľa žiadosťou z 30. septembra 2008 požiadala okresný súd, aby vo veci nariadil pojednávanie vzhľadom na to, že podľa informácií sťažovateľa odporca I., s. r. o., výrazným spôsobom obmedzoval svoju prevádzkovú činnosť, a tým hrozilo nebezpečenstvo, že v prípade súdneho rozhodnutia v prospech sťažovateľa tento nebude môcť svoju pohľadávku od odporcu I., s. r. o., vy dobyť. Prvé pojednávanie bol nariadené až po 2 rokoch a takmer 6 mesiacoch.

Sťažovateľ považuje za významnú aj tú skutočnosť, že v tomto konaní sa prejavuje nesústreďenosť súdu na vec, ktorej sa pri správnej organizácii práce dalo predísť, pričom cituje nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 61/1998, podľa ktorého:

„Nesprávna organizácia práce, ako aj iné nedostatky v činnosti súdu, ktoré boli príčinou neprimeranej lehoty na prerokovanie konkrétnej veci, sú porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov.“

Sťažovateľ vidí nesprávnosť postupu okresného súdu predovšetkým v tom, že nepostupoval dostatočne dôrazne, nevyužíval opatrenia, ktoré má k dispozícii na to, aby zabezpečil plynulosť konania a jeho efektívnosť.

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že konanie Okresného súdu Košice I nesmeruje k odstráneniu jeho právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojím postupom a rozhodnutiami naopak konanie nedôvodne predlžuje a oddiaľuje. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľa.

Sťažovateľ uviedol, že v postupe Okresného súdu Košice I sú obdobia, keď nevykonával žiadnu aktivitu smerujúcu ku skončeniu konania. Vzhľadom na dĺžku konania, aj obdobia nečinnosti tri až štyri mesiace a viac, ktoré významne prispeli k neprimeranosti dĺžky konania, vo svojom súhrne spôsobili, že konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľa

- na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a

- právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru,

bolo postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp.zn. 20C 199/2007 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice I konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 20C 199/2007 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi P. T. finančné zadosťučinenie vo výške 4.000 eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Na výzvu ústavného súdu 3. júna 2010 sťažovateľ oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti podaním doručeným ústavnému súdu 21. júna 2010 č. Spr. 7/2010 vyjadril JUDr. A. M., predseda okresného súdu, ktorý okrem uvedenia chronológie uviedol:

„Sťažovateľ podal na tunajšom súde dňa 27.9.2007 návrh na začatie konania o zaplatenie sumy 300.983,- Sk s príslušenstvom, titulom stravného na zahraničných pracovných cestách. ...

Vec po právnej ani faktickej stránke nie je náročná, k prieťahom v konaní došlo v dôsledku dlhého a neefektívneho zisťovania finančných a majetkových pomerov

potrebných na rozhodnutie o žiadosti navrhovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov. Čiastočne k predĺženiu konania prispel aj sám navrhovateľ, ktorý nepredložil súdu v stanovenej lehote listinné doklady potrebné k rozhodnutiu vo veci samej.

Na základe uvedených skutočností sa mi sťažnosť javí iba ako čiastočne dôvodná.“

Predseda okresného súdu zároveň oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd rozhodol o sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd zo spisového materiálu týkajúceho sa veci, ktorý si vyžiadal z okresného súdu, zistil doterajší priebeh konania:

Dňa 27. septembra 2007 sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na začatie konania proti odporcovi I., s. r. o., K., o zaplatenie stravného a vreckového. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 20 C 199/2007.

Dňa 2. októbra 2007 okresný súd uznesením sp. zn. 20 C 199/2007 vyzval sťažovateľa, aby sa v lehote 15 dní vyjadril, či súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania. Zároveň uznesením sp. zn. 20 C 199/2007 uložil odporcovi, aby sa k návrhu písomne vyjadril v lehote 15 dní.

Dňa 29. októbra 2007 sa k návrhu vyjadril odporca.

Dňa 10. októbra 2007 právna zástupkyňa sťažovateľa oznámila, že nesúhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania.

Dňa 8. januára 2008 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku 18 058 Sk za návrh.

Dňa 25. januára 2008 sťažovateľ požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 1. februára 2008 okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie potvrdenia o majetkových pomeroch. Právnu zástupkyňu vyzval na predloženie plnej moci. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Okresný dopravný inšpektorát K. vyzval na oznámenie, či je sťažovateľ vlastníkom motorového vozidla.

Dňa 11. februára 2008 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila plnú moc.

Dňa 14. februára 2008 Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Okresný dopravný inšpektorát K. oznámilo, že sťažovateľ je vlastníkom osobného motorového vozidla.

Dňa 18. februára 2008 sťažovateľ doručil potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch.

Dňa 9. júna 2008 okresný súd uznesením sp. zn. 20 C 199/2007, 7107223534 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 1. júla 2008 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu z 9. júna 2008.

Dňa 9. júla 2008 bol spis doručený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 11 Co 160/08.

Dňa 31. októbra 2008 bol spis vrátený okresnému súdu s uznesením krajského súdu č. k. 11 Co/160/2008-39 z 30. septembra 2008, ktorým krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 23. marca 2009 okresný súd uznesením sp. zn. 20 C 199/2007 oslobodil sťažovateľa od súdnych poplatkov.

Dňa 4. septembra 2009 okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie pracovnej zmluvy a vyčíslenie náhrad za jednotlivé mesiace, za ktoré mu bolo zaplatené, v lehote 7 dní. Odporcu vyzval na predloženie rozpisu ciest podľa záznamov o prevádzke motorového vozidla.

Dňa 14. septembra 2009 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila pracovnú zmluvu a súčasne požiadala o predĺženie lehoty na predloženie vyčíslenia náhrad z dôvodu náročného zisťovania do 25. septembra 2009.

Dňa 28. septembra 2009 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o predĺženie lehoty na vyčíslenie náhrad do 28. septembra 2009 z dôvodu, že sa jej nepodarilo skontaktovať so sťažovateľom.

Dňa 29. septembra 2009 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o predĺženie lehoty na vyčíslenie náhrad do 6. októbra 2009.

Dňa 9. októbra 2009 doručila právna zástupkyňa sťažovateľa vyčíslenie náhrad. Súčasne v časti 1 343 € zobrala návrh späť.

Dňa 12. októbra 2009 okresný súd urgoval sťažovateľa na predloženie listín podľa prípisu zo 4. septembra 2009. Žiadal tiež predložiť výplatné pásky sťažovateľa.

Dňa 26. januára 2010 sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní.

Dňa 4. februára 2010 okresný súd vyzval odporcu na predloženie kolektívnej zmluvy za roky 2004 a 2005.

Dňa 26. marca 2010 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Uznesením okresný súd v časti 1 343 € zastavil konanie. Bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 26. marca 2010 právna zástupkyňa predložila listinný dôkaz. Právna zástupkyňa súčasne požiadala o predĺženie lehoty na vyčíslenie náhrad z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa na území Slovenskej republiky.

Dňa 30. marca 2010 právna zástupkyňa vyčísliła trovy konania vo výške 1 859 €.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zaplataenie stravného a vreckového došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby bola jeho vec prejednaná spravodlivo, verejne a v primeranej lehote.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

Judikatúra ústavného súdu a ESLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, IV. ÚS 221/04, I. ÚS 251/05).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd sa zhoduje s predsedom okresného súdu, že *„vec po právnej ani faktickej stránke nie je náročná, k priet'ahom v konaní došlo v dôsledku dlhého a neefektívneho zisťovania finančných a majetkových pomerov potrebných na rozhodnutie o žiadosti navrhovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov“*.

2. Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania, aj tu treba prisvedčiť konajúcemu súdu, že určitý podiel na priet'ahoch mal aj samotný s'ťažovateľ. Žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov podal až rok po podaní návrhu, na doloženie plnej moci udelenej jeho právnej zástupkyňi ho okresný súd musel vyzývať, tiež včas nepredložil súdu listiny potrebné pre rozhodnutie, jeho právna zástupkyňa niekoľkokrát požiadala o predĺženie lehoty na predloženie listín. Jeho podiel na priet'ahoch v konaní zobrať ústavný súd do úvahy pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom zistil, že okresný súd bol vo veci viackrát krátkodobo nečinný (od 31. októbra 2008 do 23. marca 2009, od 23. marca 2009 do 4. septembra 2009, od 12. októbra 2009 do 4. februára 2010), avšak hlavný dôvod, prečo pomerne jednoduchá vec nie je právoplatne skončená ani po 3 rokoch, je málo efektívny postup konajúceho súdu, čo v kontexte hodnotiaceho kritéria, o čo s'ťažovateľovi v konaní ide, je dôvodom na vyslovenie porušenia s'ťažovateľovho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

S'ťažovateľ navrhol priznať mu primerané finančného zadosťučinenie v sume 4 000 €, čo odôvodnil *„neodôvodneným oddial'ovaním poskytnutia právnej istoty“*.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre s'ťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím predovšetkým na právnu neistotu s'ťažovateľa, ale aj jeho podiel na priet'ahoch v napadnutom konaní považuje za primerané v sume 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zabezpečenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2010 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) a d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2 x 120,23 €, k tomu režijný paušál 2 x 7,21 €, v celkovej sume 254,88 €. K tomu 19 % DPH,

pretože advokátka je platiteľkou dane z pridanej hodnoty. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 303,30 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2010